

Κατέφθασε δανεισμένο από πρόσωπο οικείο, το οποίο, με τη σειρά του το είχε

προμηθευτεί μεταχειρισμένο. Διαβασμένο.

Κουρασμένο από την περιπέτεια του στο χρόνο, ανέχτηκε και τα δικά μου βασανιστήρια, για μια περίπου εβδομάδα, καθώς ς περιφερόταν δεξιά και αριστερά, μέσα στο θέρος.

Έκδοση του '81, τρίτη μετά την πρώτη του, το '76, έφερε στην αρχική σελίδα μια τρυφερή αφιέρωση:

*Στην Λίντα μου
για την Πρωτοχρονιά
του '83
Με αγάπη
Μάκης*

Ποιος να ξέρει τι να έχουν απογίνει ο αφιερώνων και η αποδέκτης;

Για να ξεκινήσω με την πρώτη εντύπωση, ο συγγραφέας του, δεν μου ήταν εντελώς άγνωστος, ο τίτλος του δεν με προσύληξε και η σύνθεση του εξώφυλλου, δεν μου φάνηκε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα . Δεν ήταν η ιδανική προσέγγιση. Λίγες μέρες αργότερα όμως, εκείνη η πρώτη εντύπωση, που ούτως η άλλως δεν είχε καμιά σχέση με το περιεχόμενο, ήταν ολότελα διαφορετική.

Ο Χριστοδούλου μας προσφέρει ένα μυθιστόρημα, το οποίο αντλεί πολλά στοιχεία από την πραγματικότητα με τρόπο απλό, κατανοητό, ανθρώπινο αλλά όχι απλοϊκό. Μας βάζει στο προπολεμικό κλίμα, στην διαμόρφωση της όποιας κοινωνικής συνείδησης. Εκθέτει τη φτώχεια, τα αδιέξοδα και ασφαλώς το ρόλο της Μεταξικής διακυβέρνησης.

Σιγά – σιγά τοποθετεί και το ταξικό κριτήριο: *«Τας περίλαμπρα ονόματα των οδών σ' αυτή την πόλη, ελάχιστα βοηθούν τους μικροαστούς να γλυτώσουν από τα τρία κακά που βασανίζουν την τάξη τους, την κακομοιριά, την στέρηση και το κουτσομπολιό».*

Ξεσπάει ο πόλεμος, ακολουθούν οι νίκες στην Αλβανία και έπεται η Γερμανική προέλαση και η Κατοχή.

Και τότε, *«κάτι αγριεύει, κάτι δεν πάει καλά»*. Σκιαγραφεί εξαιρετικά τον τρόπο που η πείνα, ο χαφιεδισμός, οι βάρβαρες συνθήκες της Κατοχής έφεραν τον διχασμό στον Ελληνικό λαό, αποφεύγει τις υπερβολές και δίνει κατανοητά το πόσο δύσκολο, το σχεδόν αδύνατο που ήταν, να παραμείνεις ουδέτερος αδιάφορος, σε αυτή, την πελώρια κοινωνική κατ' αρχάς και γρήγορα πολιτική ζύμωση.

Όλα τούτα, τα κάμει, καθώς παρακολουθεί την ενηλικίωση του ήρωά του μέσα στις εξουθενωτικές συνθήκες της Κατοχής. Την διαμόρφωση της ιδεολογίας του, το χτίσιμο της μόρφωσής του, την ολοκλήρωσή του ως άνδρα, ως πολίτη, ως κοινωνικό στοιχείο και τελικά την τοποθέτησή του απέναντι στα προβλήματα. Ταυτόχρονα μας δίνει γλαφυρά το πόσο περίπλοκο ήταν για ένα νέο, να αντιληφθεί τι συμβαίνει, ποιο είναι το «σωστό», να αξιολογήσει τα δεδομένα, να μάθει λέξεις και πράγματα.

«Ξέρει πως αν κάνει πίσω τώρα, θα σαλτσώσει όλη η πορεία της γνώσης που έχει αρχίσει, σε μιξοκλάματα, υποχωρήσεις, ψευτοαγάπες».

Επίσης παρουσιάζει το μέγεθος και την ένταση της διαπάλης των εσωτερικών αντιπαραθέσεων στο υπό διαμόρφωση αντιστασιακό κίνημα, καθώς και το πόσο λίγο χώρο είχαν όσοι δεν υπέκυπταν σε μια χωρίς αντιρρήσεις καθοδήγηση:

«...□ το Ε.Α.Μ. με κυνηγάει γιατί τραγουδάω, οι κομμουνιστές, γιατί είμαι, λέει, Τροτσκιστής, οι Ασφαλίτες γιατί είμαι κομμουνιστής»

Ο Χριστοδούλου δεν κρύβει τις δικές του απόψεις, αλλά είναι τόσο διακριτικός που κανέναν ισόρροπο αναγνώστη δεν θα δυσαρεστήσει. Ανήκει εκεί που ανήκει, το κείμενό του το αποκαλύπτει, περνάει απόψεις μα το κάνει με τόση λεπτότητα και ανθρωπιά που δεν μπορείς παρά να τον αγκαλιάσεις.

«Ο Αρχάγγελος Μιχαήλ με τους Αγγέλους βοηθούς του, είχε πιάσει κι όλες τα σταυροδρόμια της συνοικίας και μαζεύει ψυχές που του χαρίζει ο «πρώτος» εμφύλιος».

Όπως και να έχει «το γούπατο» είναι ένα μυθιστόρημα μεγάλης αξίας, διότι κατορθώνει πολλά.

Και στον συγγραφέα, που παρέμενε πιστός στις απόψεις του, εκείνη την ίδια χρονιά ('81) που κυκλοφόρησε η τρίτη έκδοση, ετέθη το εξής ερώτημα:

- Τι σημαίνει για την πολιτιστική μας υπόσταση η ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ;

Κι εκείνος έδωσε την ακόλουθη απάντηση:

- «Η ΕΟΚ, όπως το λένε και τα αρχικά της, είναι οικονομική κοινότητα. Κοινότητα που μας φέρνει στο μυαλό η ίδια η λέξη μια αντίφαση. Αραγε, εξίσωση δυνατών και αδυνάτων; Αν ναι, τότε θα έχουμε, για πρώτη φορά στην ιστορία, ανατροπή θεμελιωδών νόμων του ανταγωνισμού. Αν είναι αλήθεια ότι η οικονομία σαν βασικό μέρος του εποικοδομήματος επιδρά πάνω σ' όλα τα άλλα, πρέπει να προσέξουμε να μην υποχωρήσουμε στη βιομηχανική μας ανάπτυξη γιατί αυτό θα σημαίνει ανεργία.

Αυτό επίσης θα σημαίνει βιομηχανική εξάρτηση και βιομηχανική εξάρτηση θα σημαίνει υποχώρηση στην ορολογία. Υποχώρηση στην ορολογία θα σημαίνει τραυματισμό της γλώσσας. Τραυματισμός της γλώσσας θα σημαίνει μετάπτωση απ' το δημιουργικό της ρόλο στο μεταφραστικό. Μεταφραστικοποίηση της γλώσσας θα σημαίνει αναζήτηση δημιουργημάτων από το εξωτερικό. Όλα αυτά θα σημαίνουν, αν δεν αμυνθούμε έγκαιρα, μόνιμη κατάσταση πολιορκίας ή κατανάλωση.»

Τριανταπέντε χρόνια αργότερα, τα τόσο προφητικά λόγια του, μας φέρνουν μπροστά σε μια επώδυνη πραγματικότητα.